

Dvori Stojana Jankovića

Prošlost, današnji status te perspektive obnove i revitalizacije

Dr. sc. Uroš Desnica, dipl. ing.

*'Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Jankovića
– mostovi', <http://www.kulajankovica.hr>*

Mostovi

<http://www.ffzg.hr/mostovi/>

Kula Jankovića

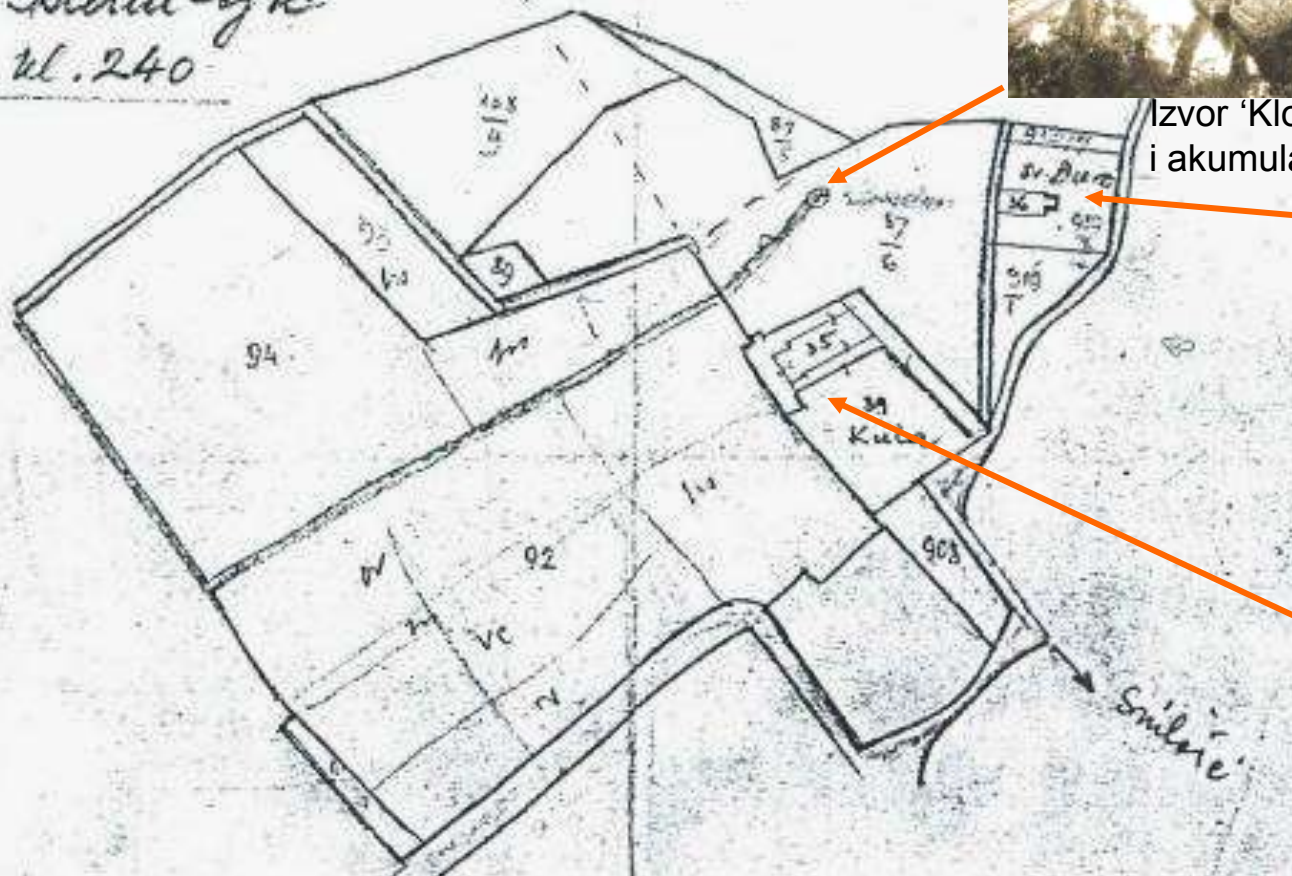
L.O. Islam-grč
Z. ul. 240

Izvor 'Klokotuša'
i akumulacija vode

Romanička crkva
Sv. Đorđa

Kula Jankovića – u selu Islam Grčki u Zadarskom zaleđu – izuzetan i rijedak primjer fortifikacijsko-stambenog kompleksa, na najzapadnijoj granici nekadašnjeg Turskog imperija

Sastoji se od kompleksa zgrada, crkve i parka na oko 4 ha i oko 6 ha poljoprivrednog zemljišta s izvorom i akumulacijom vode
4 km od autoputa, 3 km od mora

'Novi stan'

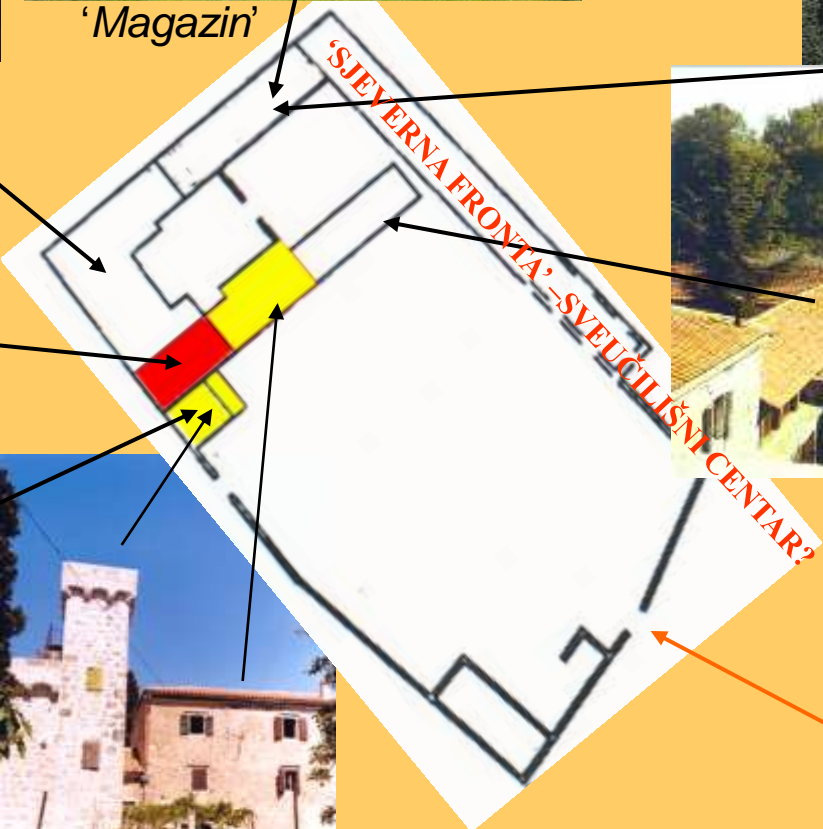

'Magazin'

Centalni dio kompleksa Kule Jankovića (cca 80 x 60 m2)

Pogled s 'Kule' na 'magazin'te 'staru kuću' i 'Kotarinu'.

'Sala'

'Stara kužina'

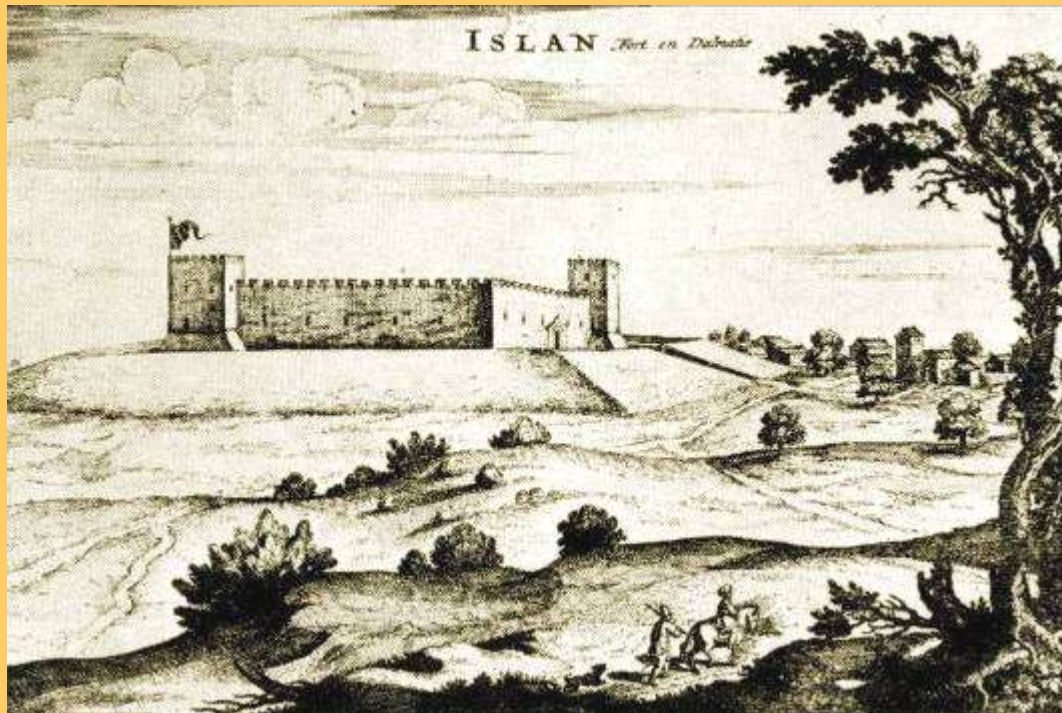

'Kula' i 'Stara kuća'

Glavni ulaz u kompleks

POVIJESNA POZADINA....

Gravura 17. st.

'Cavaliere' Stojan Janković (? - 1687)

Plemstvo dobiveno od Venecijanske republike

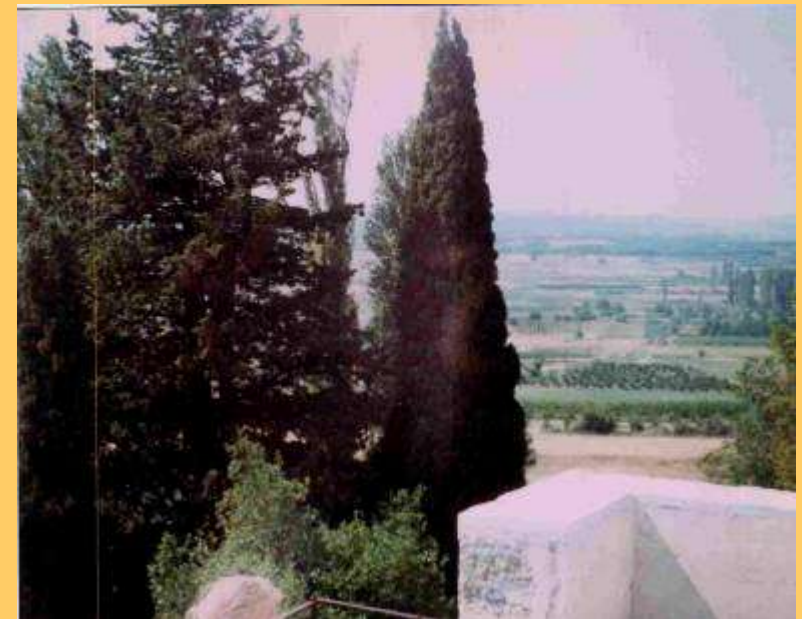
NEKOLIKO VIZURA EKSTERIJERA

Na kraju dana....

Pogled s *Kule na sjever* i Velebit u pozadini

Pogled s *Kule na jug* -Ravni Kotari, Zadarski otoci

**Romanička crkva, grob Vladana Desnice
te okolno srednjevjekovno groblje**

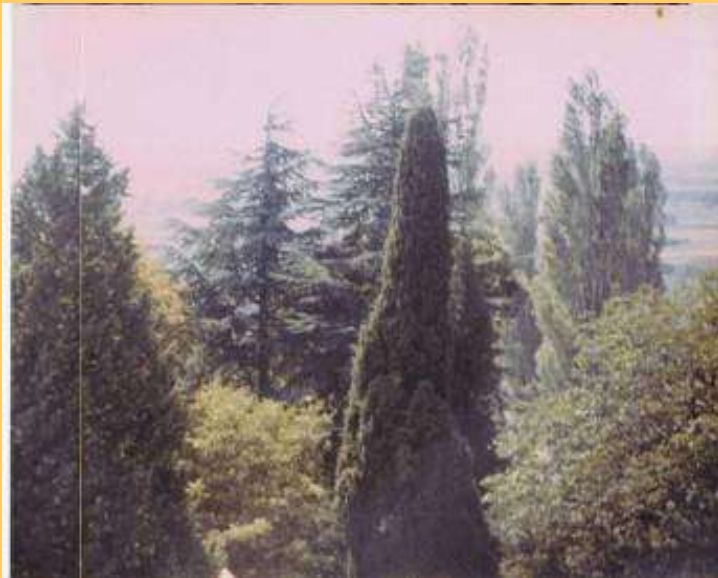

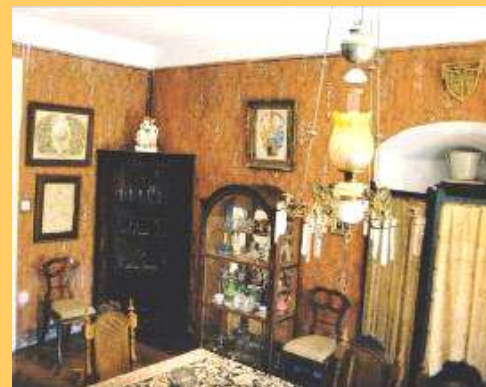
NEKOLIKO VIZURA PARKA

‘Avlija’ (lijevo)

Park i ‘Vrt’ (dolje)

NEKOLIKO VIZURA INTERIJERA

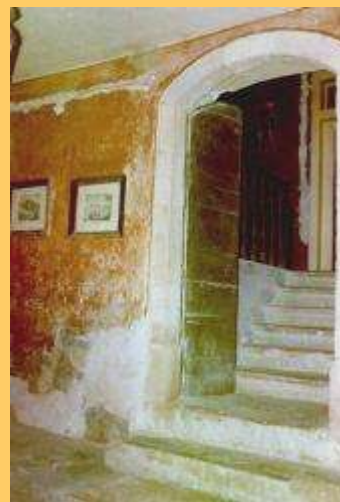
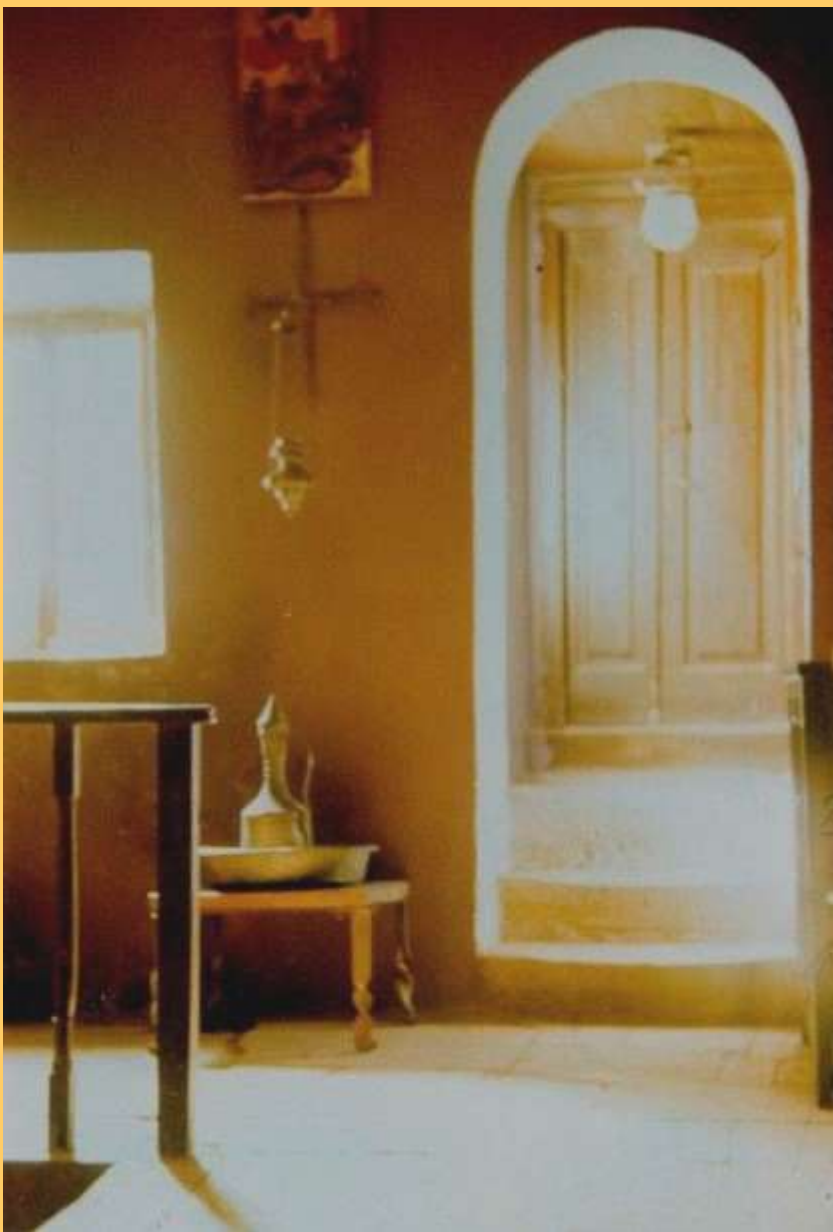

Sala – reprezentativni salon, prije 1991 g., i danas

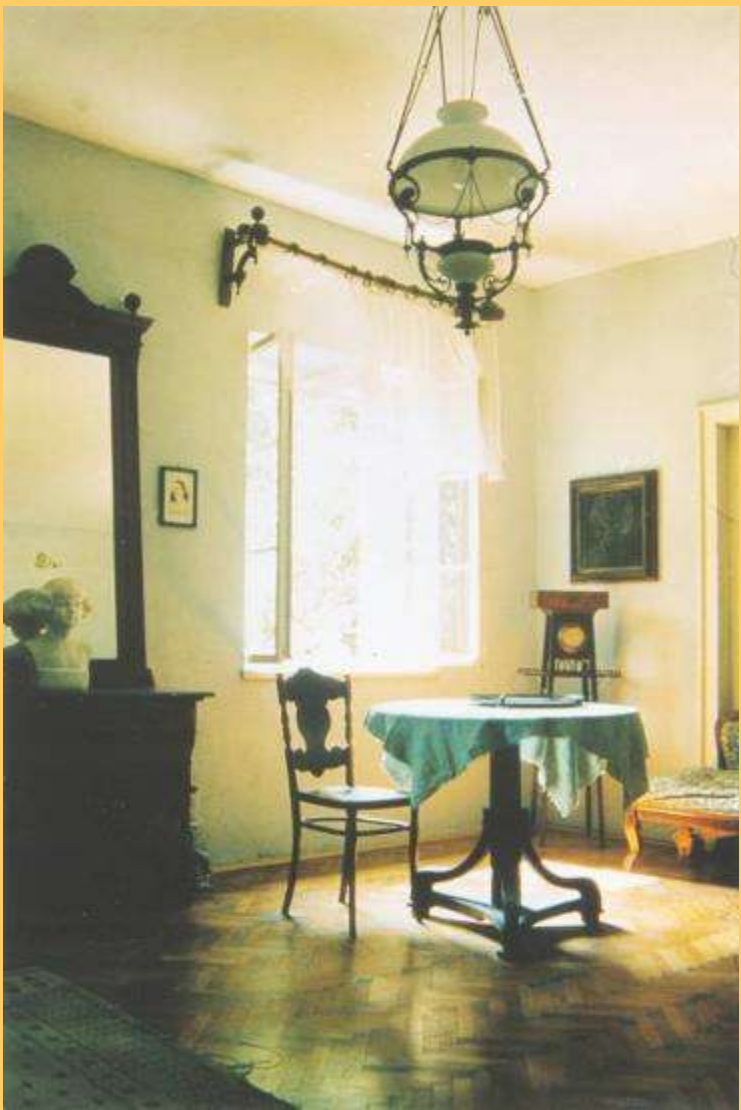

“Stara kuhinja”, prije 1991 g. i danas, pred povratak zbirke

Ulaz u povijesni dio (prije 1991 g.). Uredio Vladan Desnica; za posjetitelje Kule

Interijeri zgrade "Novi Stan", (prije 1991 g.)

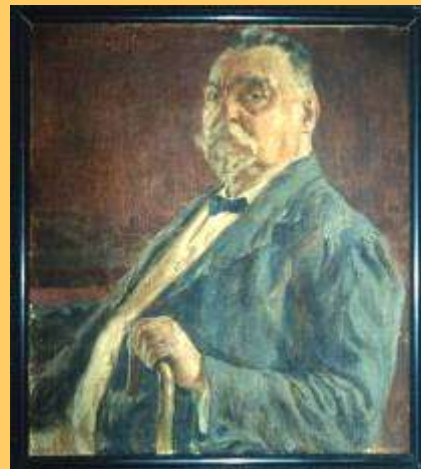
Neke od povijesnih ličnosti direktno povezanih s Kulom Jankovića

Stojan Janković
– narodni junak u borbi
s Turcima u 17. st.
Dobio od Venecije
posjed i Kulu
Jankovića, te titulu
Cavaliere

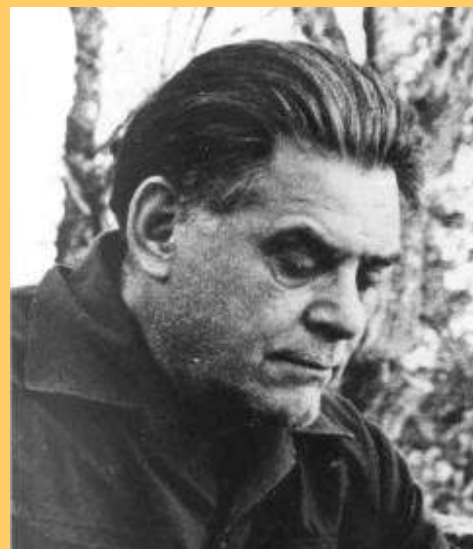
**Ilija Dede
Janković** (1818-
1874), pisac,
publicist i političar

Simo Matavulj (1852-
1908) Službovao je kao
učitelj u selu Islam Grčki.
Opisao Kulu Jankovića u
svojim djelima.
Koristio bogatu biblioteku
Kule Jankovića

Vladimir Desnica
(1850 - 1922),
političar i poduzetnik

Dr. Uroš Desnica
(1874 - 1941),
političar i advokat

Boško Desnica
(1886 - 1945),
povjesničar,
advokat publicist

Vladan Desnica
(1905 - 1967)
pisac

Zbirke Kule Jankovića (status 2012 g.):

zbirka ikona (oko 40 ikona iz 16-18 st.; sačuvana), zbirka sakralnih objekata (sačuvana), zbirka srednjevjekovnog oružja (sačuvana), etnografska zbirka (uglavnom sačuvana), arheološka zbirka (većinom izgubljena), galerija slika (uglavnom sačuvana), zbirka antiknog namještaja (uglavnom izgubljena), zbirka geografskih karata (sačuvana), albumi starih fotografija (sačuvani), bogata arhivska građa (sačuvana), zbirka umjetničkih predmeta (uglavnom izgubljena), biblioteka s oko 5.000 knjiga na raznim jezicima (sačuvana).

Nekoliko primjera iz bogate zbirke ikona

Od 2003 g. Ministarstvo kulture RH ponovno obnavlja kompleks

Stanje u lipnju 2012 g.:

U dobrom stanju su *Kula* (slika gore), *Stara kuhinja* (ispod Kule), *Sala* (iza *Kule*, u kojima se pripremaju prve izložbe, *Magazin* (slika desno) te crkvice *sv. Đorđa* (izvan slike), kojima su oštećenja uglavnom sanirana. Također je sanirana zgrada *Stara kuća* i *Novi stan*, (obnovljeni krovovi, učvršćeni zidovi).

Obnovljeni su istočni zid kompleksa s kapijom (slika gore, lijevo), te rekonstruirana južna vrata s okolnim zidom. Djelomično obnovljena infrastruktura (struja, voda, kanalizacija), čeka se priključak na gradski vodovod. Dovršava se drvenarija za sve objekte koji su dobili krov...

Dobar dio najvrednijeg inventara *Kule Jankovića* je sačuvan; još uvijek je raspršen na raznim lokacijama.

Aktivnosti u Kuli Jankovića 2005 - 2011:

- **Skup povodom obilježavanja 100 g. rođenja Vladana Desnice**, 17 rujna 2005 g. (pod visokim pokroviteljstvom Presjednika Republike, Stjepana Mesića)
- **Znanstveno-kulturni skup 'Desničini susreti'** - djelomično se održava i u Kuli Jankovića u rujnu - **2006, 2007, 2008, 2009 i 2010 g.**
- **Međunarodni volonterski kampovi u Kuli – ljeto 2006, 2007, 2008, 2009, 2010g.**
Omladina iz Belgije, Francuske, Australije...rasčistili ruševine u oštećenim zgradama Kule.
- **Međunarodne ljetne škole: 'Cultural heritage: research, protection and revitalization works in Dalmatia'** održani u Kuli kroz ljeto **2007, 2008, 2010 g.**
- **Terenski rad** Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, (prikupljanje podataka u selima Islam Grčki, Islam Latinski, Kašić..);
- Snimanje** dijela Japanskog dokumentarno-animiranog **filma:**
'*Stojan Janković – Hero of the Border*' (Ishao Koshimura, sa Zokei University)
- Veliku većinu aktivnosti u Kuli organizirao je **Prof. dr. D. Roksandić**, Odsjek za povijest, Filozofski Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uz pomoć **Društva za obnovu i revitalizaciju Kule S. Jankovića**, a od 2008 g i **Centra za Mirovne Studije, CMS - Zagreb**

Aktivnosti u Kula Jankovića rezultat su brojnih projekata, manifestacija i aktivnosti direktno povezanih s Kulom:

Projekti:

Ministarstvo Kulture RH od 2003 g. financira postepenu obnovu Kule Jankovića

Projekt Mostovi (Bridges) – od 2003 g. nadalje

Projekt unutar *InterRegIII* (Filozofski Fakultet Zagreb- Sveučilište u Padovi)

EU Projekt: *Old Castle - New Bridges*, CMS i partneri (2009-2010)

EU Projekt: *Old Castle - More Bridges*, CMS i partneri (2010-2011)

Izložba o Kuli Jankovića, Zagreb Jan.-Feb. 2003 g, s *Javnom tribinom* 15. 01. 2003 g.

Izložba o Kuli Jankovića (prezentirano preko 500 izložaka iz Kule); Beograd, Maj-Juni 2006

Novije knjige o Kuli Jankovića i ljudima povezanih s njom:

Kula Jankovića (prošireni *Katalog* uz izložbu u Beogradu, 2006); M. Savić: *Ilija Dede Janković* (Prosvjeta, Zagreb, 2003 g.), M. Savić: *Boško Desnica* (Prosvjeta-VBZ, Zagreb 2008); dvotomna knjiga *Hotimično iskustvo*, Prof. D. Marinković; VBZ, Zagreb, 2005 g., Tea Mayhew, *Dalmatia between Ottoman and Venetian Rule – Contado di Zara 1645-1718*, (Viella, Roma, Italia), J.Predovan, M. Čurković, M. Jurjević, *Ravni Kotari i Bukovica- Kulturni vodič*, CMS, Zagreb, 2010, Ivan Basić, *Od domus episcopi do Kule Jankovića. Prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom*, FF press, Zagreb 2010. Milana Černelić, Marijeta Rajković Iveta (uredile), *Zapisi iz gornjih Ravnih kotara. Etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću I Podgradini*, FF press, Zagreb 2010. Drago Roksandić, Ivana Cvijović (uredili), *Zbornika radova "Desničini susreti 2005. – 2008."*, Plejade, Zagreb 2010. Također, više novih doktorskih teza (uključivo u Padovi i u Rimu), diplomskih radova, seminara, itd. direktno je vezana za Kulu Jankovića i ljude povezane s njom

Projekti u tijeku u Kuli Jankovića od 2012 g.:

Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica:

Razvoj i perspektive, - Predlagači : 4 sastavnice Sveučilišta u Zagrebu (Filozofski (nositelj), Arhitektonski, Geodetski i Agronomski fakultet (2012-2013 g.)

Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region, Nositelj: Sveučilište u Zagrebu, 6 partnera (2011-2014 g.);

Mainstreaming human rights in areas of special state concern in Croatia (EU IPA Projekt:, u kojem će se niz aktivnosti odigravati u Kuli), Nositelj: Centar za mirovne studije i 6 partnera (2012-2013)

U okviru svakog od navedenih projekata održat će se niz događanja, radionica, skupova, itd. namijenjenih ili ciljanim skupinama ili lokalnom stanovništvu.

Re-opening of the Jankovic Castle to the public, “2011 Tourism Cares Grant”.predlagač i nositelj: *Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011-2012)*

Udruga „Mostovi“ je uredila 2 unutarnja prostora, “Salu” i “Staru kuhinju”, te u prvoj izradila i postavila prvu Izložbu o Kuli (“Kula Jankovića – jučer danas, sutra) a u drugoj vratila prvu od zbirki natrag u Kulu - Etnografsku zbirku- i izložila je u “Staroj kužini”.

Nastavak obnove Sklopa Kula Stojana Jankovića, (Ministarstvo kulture RH, organizira *Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011-2012)*)

Početak obnove ***Tradicijske kuće “Kotarina”*** (Ministarstvo turizma RH, organizira *Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011-2012)*)

Vizija dugoročne revitalizacije Kule Jankovića (1):

Vlasnici su spremni omogućiti javno korištenja velikog dijela kompleksa Kule Jankovića – za obrazovne, znanstvene, kulturne, razvojne i stručne aktivnosti/projekte koji bi pomogli kako obnovi Kule tako i (obnovljivom) razvoju kraja i regije:

- Za osnivanje ***Međunarodnog Sveučilišnog Centra*** koji bi se bavio obrazovnim, znanstvenim, kulturnim i razvojnim projektima, kao i održavanjem Konferencija, Ljetnih škola, Terenskog rada ik sl. (Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zadru eventualno još i druga Sveučilišta (Padova, Graz, Beč, Sveučilišta iz bližeg okruženja). Vlasnici su u tom smislu sa Zagrebačkim Sveučilištem sklopili ***Sporazum o dugoročnoj suradnji*** .

- ***Ne-akademske aktivnosti u Kuli*** (projekti važni za lokalnu zajednicu, praktični tečajevi, predavanja o pojedinim aktualnim temama,...) mogli bi organizirati i voditi:

Nevladine neprofitne udruge, u suradnji sa ***Društvom za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića, Organizacijama lokalne zajednice*** te drugim zainteresiranim

Povijesni dio Kule Jankovića

- dijelom *Muzej (Memorijalna zbirka)* u kojoj bi se izložili najvrjedniji dijelovi zbirke Kule
- dijelom kao *'Kuća pisca'* (ovakvi postavi brojni su u EU, posebno Francuskoj)
- dijelom kao *Muzej mira (Prof. Dr. Sc. Tomislav Šola, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)*

Svi ovi 'planovi' podložni su, naravno, promjenama i dopunama – za 'konačne' planove revitalizacije potrebne su opsežne i kreativno stručne diskusije svih potencijalno zainteresiranih.....a vjerojatno i vrijeme.